

Sygn. akt I KS 17/22

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Anna Kuras

po rozpoznaniu w dniu 23 czerwca 2022 r. na posiedzeniu bez udziału stron,
w sprawie D. H. oskarżonego z art. 207 § 1 k.k. i innych,
skargi obrońcy oskarżonego od wyroku Sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego
w W. z dnia 9 marca 2022 r., sygn. akt IV Ka (...), uchylającego wyrok Sądu
Rejonowego w T. z dnia 13 września 2021 r., w sprawie II K (...) i przekazującego
sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sygn. akt I KS 17/22

UZASADNIENIE

D. H. został oskarżony o popełnienie następujących przestępstw:

1/ z art. 207 § 1 k.k. polegającego na tym, że w okresie od maja 2016 r. do 7
maja 2018 r. w miejscowości T., znęcał się fizycznie i psychicznie nad swoją żoną
J. H. i małoletnimi dziećmi S. H., J. H. i K. H. w ten sposób, że bezpodstawnie
wszczynał awantury domowe, wyzywał żonę i dzieci słowami wulgarnymi
powszechnie uznanymi za obelżywe i obraźliwe, wyganiał z domu, groził
pozbawieniem życia, popychał i szarpał żonę J. H. oraz w dniu 7 maja 2018 r. groził

pozbawieniem życia członkom rodziny poprzez odkręcenie gazu w kuchence gazowej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu;

2/ z art. 190 § 1 k.k. polegającego na tym, że w dniu 9 listopada 2017 r. w T., groził Z. B. pozbawianiem życia, wzbudzając u pokrzywdzonej uzasadnioną obawę, że groźba zostanie spełniona;

3/ z art. 226 § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. polegającego na tym, że w dniu 26 lutego 2018 r. w T. podczas rozmowy telefonicznej z nauczycielką Szkoły Podstawowej nr (...) w T. A. O., w godzinach jej pracy, znieważył ją używając wobec niej słów powszechnie uznawanych za obelżywe, a ponadto groził jej pozbawieniem życia, wzbudzając u pokrzywdzonej uzasadnioną obawę, że groźba zostanie spełniona.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w T. z dnia 13 września 2021 r., sygn. akt II K (...), D. H. został uznany za winnego tego, iż:

I/ w okresie od maja 2016 r. do 7 maja 2018 r. w miejscowości T., znęcał się psychicznie nad swoją żoną J. H. i małoletnimi dziećmi S. H., J. H. i K. H. w ten sposób, że bezpodstawnie wszczynał awantury domowe, wyzywał żonę i dzieci słowami wulgarnymi powszechnie uznanymi za obelżywe i obraźliwe, wyganiał z domu, groził pozbawieniem życia, tj. przestępstwa z art. 207 § 1 k.k. - i za to Sąd wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności;

II/ nadto uznano go winnym popełnienia czynu opisanego w pkt 2 części wstępnej wyroku, tj. przestępstwa z art. 190 § 1 k.k. - i za to wymierzył mu karę 7 miesięcy pozbawienia wolności;

III/ uznano go winnym popełnienia czynu opisanego w pkt 3 części wstępnej wyroku, tj. przestępstwa z art. 226 § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. - i za to na podstawie art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. Sąd wymierzył mu karę 7 miesięcy pozbawienia wolności;

IV/ na podstawie art. 85 k.k., art. 85a k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączono oskarżonemu wymierzone kary jednostkowe pozbawienia wolności i orzeczono karę łączną roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności;

V/ na podstawie art. 39 pkt 2b k.k., art. 41a § 1 k.k. i art. 43 § 1 k.k. orzeczono względem oskarżonego środek karny w postaci zakazu kontaktowania się w jakikolwiek sposób z małoletnimi pokrzywdzonymi S. H., J. H. i K. H. oraz

zakaz zbliżania się do nich na odległość nie mniejszą niż 100 metrów, na okres 3 lat.

Wyrok zawiera rozstrzygnięcie także w przedmiocie kosztów.

Od wyroku Sądu Rejonowego apelację wniósł obrońca oskarżonego. Po jej rozpoznaniu Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 9 marca 2022 r., w sprawie o sygn. akt IV Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonego D. H. przekazał Sądowi Rejonowemu w T. do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wskazał, że powodem uchylenia wyroku Sądu I instancji był „Brak koncentracji materiału dowodowego”. Opisał sposób procedowania Sądu I instancji, wskazując - „Między 4 listopada 2019 r. a 14 września 2020 r. Sąd Rejonowy przesłuchał tylko 1 świadka. Na rozprawie w dniu 14 września 2020 r. (po upływie blisko 1 roku) przesłuchał tylko jedną osobę. Choć wcześniej wydał postanowienie o prowadzeniu rozprawy w dalszym ciągu, to jednak ponownie wysłuchał oskarżonego i - po przesłuchaniu jednego świadka - odroczył rozprawę do 15 grudnia 2020 r. Rozprawa ta nie odbyła się jednak (z powodu choroby Sędziego), a następny termin rozprawy miał miejsce dopiero w dniu 14 czerwca 2021 r. (po upływie kolejnych 9 miesięcy). Na tym terminie rozprawy przesłuchano tylko pokrzywdzoną J. H., która zaprzeczyła, by była ofiarą przestępstwa i rozprawę odroczone do 6 września 2021 r., kiedy to odczytano zeznania tylko jednego świadka (W. J.) i odroczone wydanie wyroku do 13 września 2021 r.”.

Skargę od wydanego w postępowaniu odwoławczym wyroku wniósł Prokurator Okręgowy w W. na podstawie art. 539a § 1 i 2 k.p.k., zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego. Na podstawie art. 539a § 3 k.p.k. zarzucił naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania mimo, iż w realiach niniejszej sprawy brak było ku temu przesłanek, bowiem nie doszło do uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. ani też nie zaszła konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, a tym samym nie wystąpiła tu żadna z wymienionych w art. 437 § 2 k.p.k. podstaw uzasadniających wydanie wyroku kasatoryjnego.

Podnosząc powyższy zarzut, na podstawie art. 539e § 1 i 2 k.p.k. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargę wniesioną przez Prokuratora należało uznać za słuszną.

Zgodnie z art. 539a § 1 i 3 k.p.k. skargę na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu I instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym naruszało art. 437 k.p.k. lub też, gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Z treści powyższych przepisów wynika, że rozpoznanie skargi musi ograniczać się do zbadania, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego oraz czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Jednocześnie Sąd Najwyższy w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi na wyrok sądu odwoławczego nie może oceniać, czy zaistniały merytoryczne podstawy określone w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego – nie jest bowiem władny na podstawie przepisu art. 539a § 1 k.p.k. do oceniania materiału dowodowego przedstawionego w sprawie – rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych. Postępowanie w trybie skargi na wyrok sądu odwoławczego nie służy do dublowania przeprowadzonej już w sprawie kontroli odwoławczej - przedmiotem kontroli w tym postępowaniu jest więc jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (*por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, OSNKW 2018, z. 3, poz. 23; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2019 r., II KS 8/19, LEX nr 2683385*).

Zgodnie z art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. możliwe jest uchylenie wyroku sądu I instancji w sytuacji, gdy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego. Jak podkreśla się w orzecznictwie, konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości nie odnosi się wyłącznie do potrzeby powtórzenia

dowodów. Może też dotyczyć samego przebiegu przewodu sądowego, gdy z uwagi na naruszenie przepisów procesowych, np. niedochowanie gwarancji procesowych odnoszących się do udziału stron i ich przedstawicieli, należy powtórzyć go w całości (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2019 r., III KS 34/18, OSNKW 2019, z. 3, poz. 17*). W uchwale z dnia 22 maja 2019 r., w sprawie I KZP 3/19, (OSNKW 2019, z. 6, poz. 31) Sąd Najwyższy stwierdził - „Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji” (*podobnie: wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2020 r., III KS 9/20, LEX nr 3160401; z dnia 9 lutego 2021 r., V KS 2/21, LEX nr 3156170; z dnia 21 maja 2020 r., III KS 9/20, LEX nr 3160401*).

Jednak nie można uznać, że do takiej sytuacji doszło w niniejszej sprawie. Sąd odwoławczy uchylając wyrok nie wykazał, jaki przepis został naruszony przez Sąd I instancji, ograniczając się do ogólnikowego wyliczenia opóźnień w rozpoznaniu sprawy. Tym samym doszło do naruszenia art. 437 § 2 k.p.k., bowiem wyrok Sądu I instancji nie tylko został uchylony jedynie z formalnym powołaniem się na ten przepis (poprzez postawienie „x” w odpowiedniej rubryce), ale i przyczyna w tym przepisie wymieniona realnie nie wystąpiła. Sąd odwoławczy zarzucił - „Takie procedowanie (przez sąd I instancji) urąga zasadzie ciągłości i koncentracji materiału dowodowego, przed wydaniem wyroku w sprawie”. Jednak nie można uznać, że uchylenie w tej sytuacji wyroku przyczyni się właśnie do realizacji wskazanych zasad procesowych. Zasady te skłaniać powinny raczej do skutecznego i szybkiego zakończenia postępowania przed Sądem II instancji, który przecież również ma uprawnienia – i obowiązek w razie takiej potrzeby – przeprowadzenia postępowania dowodowego. Jednocześnie nie oznacza to, że zaaprobowana powinna zostać niska jakość procedowania przez Sąd I instancji –

podobnie, jak negatywnie należy ocenić jakość uzasadnienia przedstawionego przez Sąd odwoławczy dla podjętej decyzji o uchyleniu wyroku Sądu I instancji.

Słusznie więc skarżący wskazuje, że Sąd Okręgowy w W. - „Podważył jedynie tempo procedowania w sprawie. Wytyczne Sądu *ad quem* wskazują na brak potrzeby przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Zauważona przez Sąd Okręgowy niska klasa procedowania sprawy przez Sąd Rejonowy w żaden sposób nie oznacza konieczności przeprowadzenia przewodu w całości od nowa”.

W tej sytuacji należało stwierdzić, że przedmiotowy wyrok zapadł z naruszeniem przepisu art. 437 § 2 k.p.k. Z tego też powodu skarga została uwzględniona.